

ר' עובדיה מברטנורא
שמוציאין בכל בוקר צ"ג כלי
שרת, כדתנן במסכת תמיד:
נותנים לחם הפנים בכניסתו.
אחר שנאפה, עד שיסדרוהו על
השלחן; ועל של זהב ביציאתו.
והיה מונח שם עד זמן חלוקו:
שמעלין בקדש ולא מורידין.
דכיון שסלקוהו מעל השלחן
של זהב אין מורידין אותו
להניחו בשל כסף: ה תקלין
חדתין. כדמפרש במתניתין,
שבו נותנין שקלי שנה זו,
וכשמגיע זמן התרומה, הגובר
מוציא כל שקלים שבשופר
ונותנם ללשכה כדי שיתרמו
מהם. והשני כתוב עליו תקלין
עתיקים, ומי שלא הביא שקלו
באותה שנה מביאו בשנה
שאחר כך ונותנו באותו שופר
והגובר נוטלם ונותנם בשיירי
הלשכה. והג' כתוב עליו קינין,
והם תורים גדולים. והד' גזולי
עולה, בני יונה קטנים, וכולן
עולות. אבל המביאים קיני
חובה נותנים המעות או
העופות ליד הכהן ולא היו
נותנים מעות לשופר. ומפרש
טעמא בירושלמי, מפני

שְׁרֵת שהיו מוציאים כל בוקר מלשכת הכלים, והם
תשעים ושלושה כלי כסף וכלי זהב. וישנים - שני
שולחנות באולם מִבְּפָנִים עַל פֶּתַח הַבַּיִת, אֶחָד
שֶׁל שֵׁשׁ וְאֶחָד שֶׁל זָהָב³⁵, עַל שֶׁל שֵׁשׁ
נוֹתְנִין לָחֶם הַפָּנִים בְּכִנְיֹסְתוֹ להיכל, וְעַל שֶׁל
זָהָב בִּיציאתו מן ההיכל, שִׁמְעֵלִין בַּקֹּדֶשׁ וְלֹא
מִוֹרֵדִין וכיוון שסילקוהו משולחן של זהב, אין
מורידים אותו לשולחן של שיש או של כסף. וְאֶחָד
- שולחן אחד שֶׁל זָהָב מִבְּפָנִים, שִׁעֲלִין לָחֶם
הַפָּנִים תָּמִיד:

משנה ה

שְׁלֹשָׁה עָשָׂר שׁוֹפְרוֹת הָיוּ בַּמִּקְדָּשׁ - בעזרה,
וְכַתוּב עֲלֵיהֶם עַל כֹּל אֶחָד מֵהֶם הִיָּה כְּתוּב אֶחָד
מֵהַשְּׁמוֹת דְּלֵהֶן: תִּקְלִין חֲדָתִין - שקלים חדשים,
וְתִקְלִין עֲתִיקִין - שקלים ישנים, קִנִּין, וְגִזְלִין
עוֹלָה, עֲצִים - מי שתרם עצים למערכה היה נותן
את דמיהם לשופר שכתוב עליו "עצים", וְלִבְנוֹהַ -
מי שתרם לבונה היה נותן את דמיה לשופר שכתוב
עליו "לבונה", על שופר נוסף כתוב זָהָב לַכַּפֹּרֶת -
מי שתרם זהב, היה נותן את דמיו שם, והוא לכפורת,
שהם כלי השרת הנקראים "כפורי זהב". שְׁנֵי

התערובות, שמא ימות אחד מבעלי קינין, ונמצא דמי חטאת שמתו בעליה דאולא למיתה מעורבת
בהן. אבל רבנן לא חיישי להכי, וסברי דבשופר של קינין משימין דמי קיני חובה ובכל המעות
הנמצאים בו מקריבין קן אחד חטאת ואחד עולה, והשני כולן נדבה וקרבים עולות. והלכה כחכמים:
עצים. והמתנדב עצים למערכה נותן דמיהן לתוכו: לבונה. המתנדב לבונה נותן דמים לתוכו,
והגוברים לוקחים המעות שבשופר וקונים מהן לבונה ומקטירים על המזבח: זהב. המתנדב זהב
נותנו שם או דמי שוין, והוא לכפורת, כלומר לכלי שרת. שהמזרקות נקראו כפורי זהב בעזרא
ובדברי הימים, לפי שהכהן מקנח אצבעו בהם בין הזאה להזאה, ובין מתנות של חטאת, שהשיריים

ביאורים והרחבות

35. בגמרא תמיד (לא, ב) שואלין: מכדי אין עניות במקום עשירות, אמאי עבדי דשיש (ללחם
בכניסתו). ניעבדו (ליה נמי בכניסתו שלחן) דכסף או דזהב? אמר רב חיננא בשם רבי אסי ורבי
אסי בשם רבי שמואל בר רב יצחק: מפני שהוא מרתיח (הזהב או הכסף מרתיח את הלחם ומחממו,
ועל ידי כך ממהר להתעפש).

ר' עובדיה מברטנורא

שבאצבע פסולים: ששה לנדבה. ששה שופרות הנותרות הן לנדבה, האחד כתוב עליו מותר חטאת, השני מותר אשם, השלישי מותר קיני זבים וזבות ויולדות. והרביעי מותר קרבנות נזיר, החמישי מותר אשם מצורע, הששי נדבה סתם. ומי שהפריש מעות לחטאת וקנה חטאתו ונתותרו מן המעות, משליך המותר לשופר שכתוב בו מותר חטאת. וכן מותר אשם משליך לשופר שכתוב בו מותר אשם, וכן כולם. ושופר שכתוב בו נדבה סתם, כל מי שמתנדב דבר למזבח נותן לתוכו: ו לא יפחות משני גזרים. המתנדב עצים סתם לא יפחות מב' גזרים, כאותם שמסדרים על המערכה, וידוע היה שיעורן. ודוקא המתנדב עצים סתם, אבל הרוצה להביא אפילו עץ אחד יביא: לא יפחות מן קומץ. שזהו שיעור הלבונה הבאה עם המנחה, דכתיב (ויקרא ו') והרים ממנו בקמצו מסולת המנחה ומשמנה ואת כל לבונתה, מה הרמה דמנחה

השופרות הנותרים היו לנדבה - לעולות נדבה³⁶. השופר שהיה כתוב עליו תקלין חדתין, היו נותנים בו את השקלים החדשים שפכל שנה ושנה. ועתיקין - השופר שהיה כתוב עליו תקלין עתיקין - מי שלא שקל אשתקד, שוקל לשנה הבאה ונותנו בשופר זה.

קנין - הם תורים ומי שתרם תורים היה נותן את דמיהם בשופר זה, וגזלי עולה - הן בני יונה ומי שתרם בני יונה קטנים, היה נותן את דמיהם בשופר זה, וכלן עולות - אין מביאים משני השופרות הללו אלא עולות, הברי רבי יהודה³⁷. וחכמים אומרים: השופר שכתוב עליו קנין היו נותנים בו דמי קיני חובה, ומביאים מהם אחד חטאת ואחד עולה, וגזלי עולה - השופר שכתוב עליו "גזלי עולה" - כלן עולות:

משנה ו

האומר: הרי עלי עצים למזבח, ולא פירש כמה - לא יפחות משני גזרין - שתי חתיכות עץ. האומר: הרי עלי לבונה ולא פירש כמה - לא יפחות מקומץ שהוא שיעור הלבונה הבאה עם המנחה. הנודר לתת מטבע של זהב למקדש - לא יפחות מדינר זהב.

קומץ אף לבונה קומץ. ודוקא המתנדב סתם, אבל אם רצה להביא אפילו קורט של לבונה מביא והמתנדב זהב סתם, לא יפחות מדינר זהב. והוא שהזכיר צורת מטבע, אבל אם לא הזכיר מטבע אלא זהב סתם, מביא אפילו צנורא שהוא כמין מולג קטן:

ביאורים והרחבות

36. ששה השופרות היתרים היו לנדבה, והיה כתוב עליהם: א. מותר חטאת. ב. מותר אשם. ג. מותר קיני זבים וזבות ויולדות. ד. מותר קרבנות נזיר. ה. מותר אשם מצורע. ו. "נדבה". ומי שהפריש מעות לחטאת וקנה חטאתו ונתותרו לו מן המעות, היה נותן את המותר לשופר "מותר חטאת", וכן הדין אם הפריש מעות לאשם ונתורו, היה נותן לשופר "מותר אשם", וכן כולם. ומי שנדר דבר למזבח היה נותנו לשופר שכתוב עליו "נדבה" סתם.
37. רבי יהודה סובר, שלא היו שופרות אלא לקיני נדבה הבאים כולם עולות, אבל לקיני חובה הבאים אחד לחטאת ואחד לעולה, לא היה שופר, אלא היו נותנים את המעות ליד הכהן.

ר' עובדיה מברטנורא
אשם הוא אשום אשם לה'.
וקשה קרא רישיה לסיפיה,
דאשם הוא משמע בהווייתו
ובהלכתו יהא שהוא נאכל
לכהנים, ואשם לה' משמע
שכולו לה'. ודרש יהודיע הכהן,
אשום אשם לה', כל שהוא בא
משום חטא ומשום אשמה כגון
הפריש מעות לחטאת ואשם
ונותר מהם, ילקח באותו
המותר עולות, הבשר לה'
והעורות לכהנים ונמצאו שני
המקראות קיימים, אשם לה'
הבשר, ואשם לכהנים העורות.
והיכן מצינו מדרש זה ביהודיע,
דכתיב במלכים ביהודיע כסף
אשם וכסף חטאת לא יובא
בית ה' לכהנים יהיו, וא"א לומר
דכסף שקדש לשם חטאת
ולשם אשם יהנו ממנו הכהנים,
אלא על כרחך ה"ק, יעשו ממנו
דבר שיהנו בו הכהנים והיינו
עולות שהעורות לכהנים:
ז א מעות שנמצאו קרוב
לשקלים יפלו לשקלים. דבתר
קרוב אזלינן דכתיב (דברים כ"א)
והיתה העיר הקרובה אל החלל.
והאומר רוב וקרוב הלך אחר
הרוב, מוקי מתניתין כגון
ששקלים ונדבה שוין: מהצה
על מהצה יפלו לנדבה.
דחמירא משקלים, דכולה

שנינו במשנה הקודמת: **שֵׁשֶׁה** שופרות היו מיועדים
לְנִדְבָה, ושואלת המשנה: **נִדְבָה מָה הָיוּ עוֹשִׂין**
בָּהּ? לֹא־קָחִין בָּהּ עוֹלוֹת, הַבֶּשֶׂר לְשָׁם - שנשרף
כולו על המזבח, **וְהַעוֹרוֹת לְכַהֲנִים**.
זֶה מִדְרָשׁ דְּרַשׁ יְהוּדֵיעַ בְּהַן גְּדוּל: "אֲשָׁם הוּא
אֲשָׁם אֲשָׁם לַה'" (ויקרא ה, יט). הרי סתירה:
"אֲשָׁם הוּא" - משמע שדינו כשאר אשמות הנאכלים
לכהנים, "אֲשָׁם לַה'" - משמע שכולו לה' כעולה, אלא
זֶה הַפֶּלֶל: כָּל שֶׁהוּא בָּא מִשׁוּם חֵטָא וּמִשׁוּם
אֲשָׁמָה - כסף שנותר ממעות שהופרשו לקרבן
חטאת או לקרבן אשם - **יִלְקַח בּוֹ עוֹלוֹת, הַבֶּשֶׂר**
לְשָׁם, וְהַעוֹרוֹת לְכַהֲנִים. נִמְצְאוּ שְׁנֵי פְתוּבִים
קַיָּמִים: אֲשָׁם לַה' - הַבֶּשֶׂר, וְאֲשָׁם לְכַהֲנִים -
העורות, **וְאָמַר (מלכים ב, יב): "כֶּסֶף אֲשָׁם וְכֶסֶף**
חֲטָאוֹת לֹא יוּבָא בֵּית ה', לְכַהֲנִים יִהְיוּ"³⁸.

פרק שביעי

ספק מעות קודש מה דינם

משנה א

מֵעוֹת שֶׁנִּמְצְאוּ בֵּין שְׁקָלִים לְנִדְבָה - בין
שופרות השקלים לשופרות הנדבה, אם נמצאו **קְרוֹב**
לְשְׁקָלִים - **יִפְלוּ לְשְׁקָלִים**, ואם נמצאו קרוב
לְנִדְבָה - **יִפְלוּ לְנִדְבָה** שהולכים אחר הקרוב,
מִחֲצָה לְמִחֲצָה - אם נמצאו באמצע הרווח - **יִפְלוּ**
לְנִדְבָה מפני שמעות הנדבה חמורות ממעות
השקלים, שהנדבה כולה לעולה, ואילו השקלים

מביאים מהם גם חטאות ציבור שבשרם נאכל לכהנים, ועוד, ששיירי השקלים הם
לחומות העיר ומגדלותיה.

ביאורים והרחבות

38. **פירוש:** פסוק זה אמור ביהודיע, והרי אי אפשר לפרשו כפשוטו שכסף שהופרש לשם
חטאת או אשם ינתן לכהנים, שהרי נועד לחטאת או לאשם, אלא כך פירוש הפסוק: אם נותר
מהמעות שהפרישו לצורך חטאת או אשם, היו עושים מהם דבר שיהנו ממנו הכהנים, דהיינו,
שהיו קונים מהם עולות שעורותיהם שייכים לכהנים.